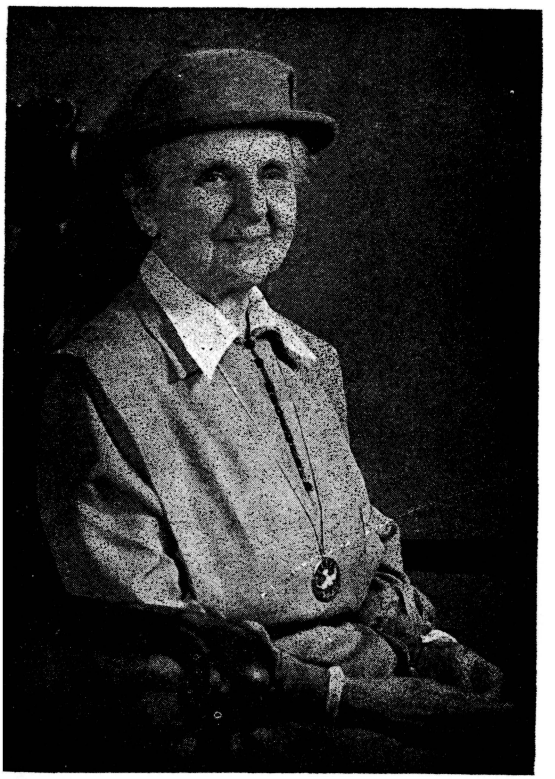

Zadjeli SLACHTA MARGIT

a Szociális Testvérek Társaságának Alapitója

1884. szeptember 18 — 1974. január 6

I.

Zadjeli SLACHTA MARGIT

a Szociális Testvérek Társaságának Alapitója

1884. szeptember 18 — 1974. január 6

Az Úr megjelenésének ünnepén, Epifánia napján, 1974 január 6-án délután Margit testvér visszaadta nemes lelkét Teremtőjének, Buffalóban, New York államban, ahol életének utolsó negyedszázadát töltötte, s csak egy napot töltött a kórházban (a Szent Ferenc kórházban), csendesedett el lélegzése, mialatt testvérei körülötte állva halkan énekelték: "Tűznek Lelke, jöjj közénk, égi fénnyel szállj le ránk; mindenünk Tied legyen, tölts el, égi tiszta Láng! Jöjj, ó jöjj, úgy vár szívünk, úgy sóhajt és úgy eped. Tűznek Lelke szomjazunk, adj nekünk élő tűzet! . . ."

Magas kora ellenére, — szeptemberben betöltötte 89. évét, — minden erejével azon volt, hogy a közös Szentmiséken, konferenciákon és a napirend betartásában részt vegyen. Az utolsó hetekben csak a későbbi órákban tudott felkelni, s a kápolnába lemenni, hogy a Canisius College jezsuita atyái szívességével naponta megáldozzék. Január 4-én, a hónap első péntekén, annyira gyenge lett, hogy a Katedrális adminisztrátora, Msgr. F. Garvey, eljött, feladta a Betegek Szentségét, s Margit testvér utoljára vette magához a Legméltóságosabb Oltáriszentséget, mint Viaticumot. Pápai áldásban is részesült. Másnap, szombaton, orvosa bevitette mentőkkel a kórházba. Agyvérzés miatt állapota menthetetlen volt. Egy órával halála előtt még meglátogatta őt Derecskei János jezsuita atya, az Anyaház hűséges misező papja, aki hosszan imádkozott Margit testvér lelkéért.

Az Anyaházban volt felravatalozva. Szép volt a ravatalon. Tiszta homloka, elsimult, finom arca egészen megfiatalodott. Szent hitünk nagy igéretét, az örök boldogság közelségét lehetett érezni mellette. Sokan jöttek imádkozni. Benincasa segédpüspökkel az élen, papok, kedves nővérek, világiak. Rev. Carr jezsuita atya két nagy osztályát is elhozta a Canisius High School-ból, akiknek felolvasta a Margit testvérről szóló újságcikket, s beszélt nekik arról, hogy gazdag élet után milyen szép a halál. Több Szentmisét mutattak be a helyszínen. A testvérek éjjel ravatali imaszolgálatot tartottak mellette. Alice testvérrel az élen, aki hűséges gondozója volt: egyetlen élő testvére.

A temetés napján, január 9-én, McLaughlin Bernát segédpüspök vezetésével harmincketten mutatták be a koncelebrált Szentmisét, a Szent József katedrálisban. A Tanácsadó Testület (Lay Advisory Board) hat férfitagja vitte a koporsót. A Holy Cross lackawannai temetőben Amico Richard atya és magyar részről Derecskei János S.J. imádkoztak a sírnál. Lehotay Attila a Magyar Szabadságharcos Szövetség nevében búcsúztatta, mint a Nemzet nagy Halottját.

Aki csak tudott a testvérek közül, mind "hazajött" a temetésre, Syracuse, N.Y.-ból, Akron, Ohio-ból, Miamiból... A Szociális Testvérek Federációjából nagy csoport testvér jött át Canadából, hárman Californiából. A Szociális Missziótársulat nevében Irma nővér küldött kék-szalagos virágcsokrot New Yorkból. Sok Szentmise bemutatását igérték. Mindszenty József Bíboros Hercegprímás január 8-án mutatott be Szentmisét érte.

Hogy a jó Isten éppen Epifánia ünnepén szólította Magához Margit testvért, annak szép, szimbólikus jelentősége van. Amikor az első világháború után Margit testvér megalakította a Keresztény Női Tábort, a huszas évek elejétől kezdve, minden január hatodikán ünnepi gyűlést tartottak. Szerény keretek közt, de Amerikában is folytatódtak a bensőséges január hatodiki ünneplések, minden esztendőben, állandó folytonossággal. Margit testvér rámutatott a napkeleti csillag jelentőségére, mely a három bölcs királyt az Istenemberhez vezette. S mint ahogyan a bölcsek kö-

vették a csillagot, és hittek, úgy kell hinnünk nekünk is Istenadta küldetésünkben: azon dolgozni, hogy az Úristen törvényei valósuljanak meg az emberi törvényhozásban és a társadalmi életben is. Margit testvér, a magyar Parlament első nő-képviselője, tett ilyen kijelentést: "Nem vagyok én politikus, hanem a tizparancsolatot akarom érvényesíteni a közéletben."

* * *

Slachta Margit 1884. szeptember 18-án született Kassán. Iskoláit ott végezte, s tanítónői oklevelet szerzett. Azután Kalocsán az Iskolanővérek polgári iskolai tanárképző intézetében nyert oklevelet, mint modern nyelvek és irodalom tanára. Rövid ideig Győrött, majd Budapesten tanított. Itt találkozott Korányi Saroltával, aki felhívta figyelmét a munkásnők szociális problémáira, megismertette vele a katolikus munkásnő-mozgalmat, s egy Berlinben tartott munkásnő-szervező tanfolyamra elküldte a tehetséges, fiatal tanárnőt (1906-ban). Margit testvér első nagy nyilvános beszéde azokban az években a Katholikus Nagygyűlésen arról szólt, hogy a dohánygyári munkásnőknek legalább kéthetes fizetéses szabadságot kell adni. A későbbi években is mindig vissza-visszatért a munkások problémáira, s azok megoldására.

Amikor Farkas Edith Főnökasszony 1908-ban megalakította a Szociális Missziótársulatot, Margit testvér annak egyik legelső tagja lett. Fáradhatatlanul dolgozott a szociális munka sokféle vonalán. Folyóiratot adott ki, hogy felhívja a figyelmet a szociális bajokra, s a megoldás lehetőségeire. A nagyközönség elé állította a Krisztus szeretetére és igazságosságára épült társadalmi rend eszményét. Gyakorlati munkája közben egyre inkább látta, hogy a meglévő bajok orvoslása nem elegendő: a törvényhozás eszközeire van szükség, ha valóban eredményt akarunk elérni. Ezért szállt síkra a nők általános szavazati jogáért.

Amikor mint első nő a magyar parlament tagja lett, 1920-ban, első kezdeményezése egy lelkigyakorlat volt, melyet a képviselők részére Pannonhalmán szervezett. Két

éven át tartó parlamenti működése alatt mindig a gyermek, a nő és a családvédelem érdekében szólalt fel. Beszédeit és magatartását kristálytiszta elvek irányították, melyekhez mindig hű maradt. Huszonnégy felszólalásának tárgyai voltak: a munkásnők egészségvédelme; iskolareform; hadifoglyok érdekei; veteránok és hadiözvegyek érdekvédelme; női cellafelügyelők a női foglyok zárkáinál; intézkedés árdrágítás és élelmiszer-árusok mérleg-csalásai ellen; földreform ügyében; lakásépítés érdekében; a detronizáció ügyében; ("Adják vissza az Édesanyának gyermekeit!" kérte a száműzött királyi család egyesítését gyermekeikkel); az alkoholizmus ellen; szociális munka megszervezése érdekében (Iskolanővéri Intézmény); s a nők politikai egyenjogúsítása érdekében.

Felszólalásainak eredményei: a katolikus tanulók vasárnapi szentmisén való részvétele iskolai ellenőrzés alá került; az iskolaszék tagjává nők is beválaszthatók; a földreformban a hadiözvegyek is részesülhetnek; legalább egyes dohánygyárakban bevezették a munkásnők évi kéthetes fizetéses szabadságát; a lóverseny adót fél százalékkal emelték, s Budapest szegényeinek segítésére juttatták; a luxuslakásokra magasabb adót róttak, s a jövedelemből kislakásokat építettek a vaggonlakók számára; az Iskolanővéri Intézmény első tizenöt tagjának beállítása (az iskolai szociális munkásoknak ez a csoportja később nagy méretüre megnövekedett).

Mint Budapest városának bizottsági tagja, ugyanilyen odaadással dolgozott a főváros szegényei, családjai, gyermekei érdekében.

Az 1920-as évek elején a Szociális Missziótársulat lényeges Szabályzat-változtatást eszközölt. Akik eredetileg inkább világi nők egyesülete akartak lenni, most inkább szerzetesnők lettek volna. Azokat a tagokat, akik e válságos pillanatban az eredeti irányhoz ragaszkodtak, a Társulat elküldte. Ezek, hogy hivatásuk útján megmaradhassanak, megalakították a Szociális Testvérek Társaságát.

Ennek a kb. 35 növérből és jelöltből álló csoportnak egy új Társaságba való szervezése Margit testvér feladata lett.

II.

SLACHTA MARGIT MÜVE

Amikor 1923 május 12-én a Szociális Testvérek Társasága Budapesten megalakult, Slachta Margit lelkében készen volt az új Társaság eszméje. Az elnöklete alatt tartott alakulási gyűlés jegyzőkönyve magában foglalja a későbbi Szabályzat minden fontos pontját. Olyan egyházi testületet akartak alapítani, amely hézagpótló legyen. Munkaerőket akarnak adni az Egyháznak és a társadalomnak, akik hivatásosan és arra képzetten, egész életüket odaadják, hogy a társadalmi bajok megoldásán dolgozzanak, lehetőleg megkeresvén a bajok közös okát, s azután szervezéssel, esetleg tömegeket megnyerő mozgalmi munkával, sőt, a törvényhozás útján is, keressék a bajok orvoslását. Hogy ezért a célért eredményesen dolgozhassanak, a tagok felelősségére van bízva nagy mértékben, hogyan látják el feladatukat. Kezdeményezéseket, új gondolatokat, szívesen fogad tagjaitól a Társaság. Két nagy tilalom van előttük: a Társaságnak saját intézményei nem lehetnek (hogy annál szabadabban adhasson munkaerőket oda, ahol a legnagyobb a baj), és semmiféle anyagi támogatást államtól, városi hatóságtól el nem fogadhatnak ellenszolgáltatás nélkül (hogy erkölcsi függetlenségüket mindig megőrizhessék).

1928-ban Slachta Margit részletesebben leírta ezirányú gondolatait. Könyvének címe: *A puszták rejtekéből az élet centrumába.* (Az aranyjubileumra angol fordításban is megjelent.) Ebben így ír:

"A Társaságot a legújabb idők hívták létre. Benne az ősi szerzetesi gondolat a legmodernebb fejlődés élén való haladáshoz kapcsolódik. A Társaság teljesen átéli és kifejezi a hivatásos élet lényegét: a léleknek isteni szeretetben való jegyesi átadottságát, de munkában eddig nem ismert mozgásszabadságot ad tagjainak.

Munkakörét tekintve, nem tart fenn intézményeket, hanem csupán a meglevő katolikus intézetek és intézmények

számára, továbbá általános szociális munkatérre képez munkaerőket.

Ez a Társaságnak annyira féltett programmja, hogy Szabályzata egyenesen kizárja saját intézmények létesítését, nehogy ettől a programmjától az egyesületi önzés különböző címek köpönyege alatt valaha is elcsábítsa, vagy erejét, mellyel mások rendelkezésére kellene állnia, önérdekek kiszívják."

Margit testvér később így folytatja a célkitűzés leírását:

"Legsajátosabb és úttörő feladatának a Társaság azt tekinti, hogy a közélet porondjára állítson olyan szellemi munkásokat, akiknek hivatásbeli feladata, hogy katolikus közérdekeket, a család, a nő és a gyermek ideiglenes és örök boldogságának érdekét képviselje és azokért ugyanolyan modern eszközökkel és azon centrumokban szálljon sikra, amilyen modern eszközökkel és amely centrumokban a világi hatalom birtokosai fejtik ki működésüket, döntőleg hatva ki milliónyi embertömegekre és jövő századokra."

Nagy vizióját Margit testvér egészen beleteszi az Úristen kezébe:

"Sokan aggódva nézik ezt a törekvést. De ha megáldja az Örök Szeretet azt, aki könnyet töröl, sebet gyógyít, lelki halottakat életre kelt, vajon elveti-e azt, aki nem enged könnyet fakasztani, sebet ejteni, életet kioltani. Ha megjutalmazza azt, aki lemondott Érte a világról, javakról, jogokról, hatalomról, kevésbé fogja-e magához ölelni azt, aki Érte belement a világba, megszerezte a javakat, jogokat, hatalmat, hogy megkeresztelje azokat és romboló erejüket áldó erőkké nemesítse. Az, Aki kegyelmet tudott adni embereknek, hogy egy életet a remeteségben éljenek le, az nem adhat-e kegyelmet másoknak arra, hogy az élet forgatagának centrumában helytálljanak és el ne sodortassanak?

A Szociális Testvérek Társasága úgy ismerte fel, hogy erre is kapott hivatást. A maga gyengeségét és semmitmondó szürkeségét látva, visszarettenne ugyan a feladat nagyságától, de bizalomra ébred, ha Arra tekint, Kitől minden hivatás jő és Ki mindenkit megerősíthet."

Dr. Mázy Engelbert tihanyi apát haláláig tartó, hűsé-

ges, atyai jósággal állott a Szociális Testvérek mellett. A Gondviselés eszköze lett abban, hogy a fiatal, és aktív Társaság megszerette, magáévá tette Szent Benedek szellemét: az Isten-középponti, az Egyház liturgiájába lelkesen bekapcsolódó, a közösséget értékelő, családias szellemet, minden jót s szépet értékelő, pozitiv irányzatát.

Slachta Margit testvér valóban karizmás képességgel irányította az őt követő testvérek lelkiéletét. A szolid, szent-Benedeki alapokra épített lelkiélet koronája a Szentlélek Úristennel való teljes átadottság legyen. Erről a fent idézett könyvében így ír:

"A lelkiélet terén a Társaságnak sajátos feladata a Szentlélek kultuszának fokozottabb terjesztése. A Szentlélek kultusz belső összefüggésben van munkabeli hivatásával. Mivel tagjait exponált helyekre állítja, töretlen utakra küldi, a ma, sőt a holnap problémáinak oldozgatásával bízza meg és az Egyház szellemi ellenségeivel állítja szembe, állandóan választaniok, dönténiök, védéniök, támadniok, különböztetniök, helytállniok, ellentállniok, kitartaniok, kezdeményezniök kell nekik. Munkaterületeiken nincsenek paragrafusok, ismétlődések, kaptafák, fedezékek. Itt sokat kell gondolkozni, még többet megérteni és a legtöbbet megérezni. Itt meglátja mindenki saját elégtelenségét és naponta átéli, hogy *nincs élete a Bölcseség, Értelem, Tudomány, a Tanács, Jámborság, az Erő és Istenfélelem Lelke* nélkül. Átéli a lét szépségét, gazdagságát és boldogságát, ha az lélekkel telített és ezen átélés a Teremtő Atya, a meghívó Fiú mellett odakapcsolja az elevenítő s megszentelő Szentlélekhez.

A Társaság egész belső életét áthatni a Lélek keresése és tisztelete. Ez kifejezést nyer imáiban, kápolnái Szentlélek kápolnák, főünnepe a pünkösd, jelvénye a Galamb.

Élve a lélekkel teltség boldogságát és minden emberi boldogtalanságnak okát a lélektelenségben látva, a testvérek különlegesen szeretett hivatásuknak tekintik a Szentlélek Kultusz terjesztését a több lélek után szomjazó világban."

Slachta Margit, ugyancsak már 1928-ban, felvázolta a szociális testvér típus ideálját :

"Minden szerzetescsalád az egész tökéletességre törekszik. Mégis mindegyik különlegesen ápolja azon erényeket, melyek speciális hivatásából folynak és azt támogatják. Az egyik a szegénységet, a másik a külső aszkézist, a harmadik az alázatosságot gyakorolja különös szeretettel.

Annak az ideálnak, amely a Szociális Testvérek előtt lebeg, szintén megvannak a sajátos típusvonásai:

A jellemszilárdság, mely nélkül elképzelhetetlen a külső világ forgatagában való munka, hol mesterséges bástyák nem védik a harcost; egyedüli támasza a belső meggyőződés és a jellem követelményei iránt való érzékeny tisztelet.

A tudatosság, melynek világítása mellett a testvér biztos abban, hogy mit miért akar, vagy nem akar, mi felel meg az előtte lebegő eszménynek, mi egyezik a Társaság irányzatával, milyen eljárásokat kell kerülnie, nehogy megtagadja a zászlót, melyet magasra kell tartania.

A szabadlelkűség, mely függetlenít emberi tekintetektől, nem vezetteti magát félelemtől, nem tér le útjáról jó kilátások miatt, mely szolgál és szolgálatra kész szolgaiasság nélkül, független szabadosság nélkül, tud útján szaladni gyeplőzés nélkül. Ezért imádkozzák a testvérek naponta: "Add, Uram, hogy méltók lehessünk a szabadságra."

Az önzetlenség. A Társaság azáltal, hogy elveszi magától az öncélok lehetőségét, tagjait önérdekektől menten kapcsolja azon ügynöz, melybe beállítja. A testvérnek a reá bízott "idegen" ügyet kell minden erejével szolgálnia. Nem lehetnek mellékérdekei, be nem vallott céljai, eszközként kihasznált rábízott munkakörei. Kerülnie kell a Társaság érdekeinek olyan módon való szolgálatát, melyet a "célszolgálat" fogalma fed, mert a Társaságnak az Úristen és a társadalom ügye a legfőbb érdek és nem önmaga.

Igénytelenség. Minthogy a testvérek közszolgák, magukat minden körülmények közt — akkor is, ha vezető-munka alakjában szolgálnak, — annak megfelelően kell beállítaniok: mind az egyéni, mind a társulati érvényesülést, mind különféle látszatokba öltöztethető, de valójában elvetendő önszeretetet, kerülniök kell. Sem lenéző bánásmód, sem színvonalon alúli életkörülmények nem lehetnek ok arra, hogy

kötelességük teljesítésétől visszavonuljanak, vagy szolgálatrakészségük csorbát szenvedjen.

Becsületes nyiltság. A Társaság minden tagjának közös vonása kell, hogy legyen, de különösen ápolniok kell ezt magukban azoknak, kik közéleti működésre hivatottak.

A törvény és tekintélytisztelet az építő erőkkel dolgozók két alapvető tétele. Jelszavuk: törvényszerűség az egész vonalon, szabadon, átértve, áldozatok árán is.

Életrevalóság, mely képesíti az embert, hogy adott új és újabb körülmények közt esetleg új eszközökkel, ismeretlen tényezőkkel építeni tudjon; — építeni a föld számára is, megteremtse létföltételeit, kivívja az életlehetőséget a rábízott ügy és a maga számára, mindig talpraessék és mint a Katolikus Leányok Országos Szövetségének Klub-indulója mondja: habár lelke helyet itt a földön nem talál és a földöntúlra néz, lábának keményen földön kell állnia.

Ez a fejezet nem mondja azt, hogy a Szociális Testvérek személyében ez a típus máris él, csak vázolta azt az ideált, melynek vonásait lelkükre rá akarják vetíteni. A közhit azt tartja, hogy ha az ember sokat néz egy arcra, mely előtte nagyon kedves, idővel hasonlóvá lesz hozzá."

* * *

A szerzetesi hivatást és a fogadalmakat illetően Slachta Margit testvér egyszerű, de a lényeget jellemző magyarázatot adott, amikor a *Hivatás Fáját* rajzolta a testvérek elé: Hivatásos életünk fához hasonlítható. Gyökérzete: Isten akarata. Élni csak a természetfölöttiség talajában képes. Törzse, a hivatás lényege: a léleknek az Úr Jézussal való eljegyzettsége. Ez a Krisztus-jegyesi állapot pecsételődik meg a legfontosabb fogadalommal, melyet a Jegyesi Szeretet fogadalmának nevezett, s melyet általában tisztasági fogadalomnak szoktak nevezni. A fa ágai mind ebből a törzsből ágaznak ki: aki szeret, az egyet akar azzal, akit szeret, ez az állapot kifejezésre jut az Akarategység fogadalmában, melyet általában engedelmességi fogadalomnak hívnak. Aki szeret, annak egyetlen kincse lesz a szeretett Személy; tehát miért keressen más kincset magának a lélek,

ha övé Isteni Jegyese, Krisztus? A Lelki Függetlenség fogadalmának nevezte Margit testvér ezt a fogadalmat, melyet általában Szegénységi fogadalomnak hívnak. S a hivatás fájából természetszerűleg növekedik egy újabb ág, a tagok negyedik fogadalma, melyet a testvéri szeretet, s a Gyermeki Hűség fogadalmának nevezett. Ez egyszerűen kifejezésre juttatja, hogy a Társaság minden testvérnek lelki édesanyja, s Krisztusban jegyes-testvérek a tagok. Gyakorlati jelentősége, hogy fogadalommal kötelezik magukat arra, hogy a Társaságot és egymást, hátmögött soha meg nem szólják, hiszen a szeretet otthon kezdődik.

* * *

Slachta Margit testvér a nagy eszméket nemcsak hirdette, de egy életen keresztül meg is valósította.

Az Isteni Gondviselés rendezte a körülményeket. Az elmúlt ötven év alatt sok vihar tépázta a Társaság fáját.

Az 1920-as évek elején, az első világháború után, nagy szegénységben élt Magyarország, s ebben nem volt egyedül. Margit testvér elindította az első testvéreket, hogy a jobbmódú országokban vállalkozzanak háztartási munkára, gyári munkára, és — ha lehet — kollektálásra. Így indultak el Franciaországba, Olaszországba, s át a tengeren, Kanadába és az Egyesült Államokba. Az európai országokból később hazatértek, viszont Nyugat Kanadában és az Egyesült Államokban megindult lassan a munka a helybenlakók — elsősorban a kivándorolt magyarság érdekében. Paula testvér, Ida testvér és első társaik Kanadában maradandó munkát indítottak el; Friderika testvér és első társai kezdeményezésére Kaliforniában virágzó, amerikai szükségleteket szolgáló, nagyméretű szervezet alakult ki. Maga Margit testvér is hosszabb időt töltött az Egyesült Államokban, több más testvérrel, köztük Petra testvérrel, előadásokat tartott, és háziipari kézimunkák kiállításait rendezte. Ezekkel a magyar falvak művészkezű asszonyainak is nem kis piacot szervezett.

1927-ben Margit testvér hazatért Magyarországra.

Gödöllőn megnyitotta a Társaság első Testvérképzőjét, melyben 32 jelölt tanítását ő maga vette kézbe.

1930 és 1945 között, Margit testvér és helyettese, Paula testvér irányításával kibontakozott Magyarországon és a szomszédos országokban a Társaság munkája.

Munkaerőket adtak az Egyháznak és a társadalomnak. Szociális testvérek dolgoztak a Katolikus Nőszövetségben, a Katolikus Leányok Országos Szövetségében, a Katolikus Dolgozó Leányok Mozgalmában, a Katolikus Házi-asszonyok Országos Szövetségében, a Szent Zita körökben, a Vasúti Misszióban, a Katolikus Akcióban. Szociális munkát ismertető tanfolyamokat vezettek a Tanítónőképzők magasabb osztályaiban. Egyik jellegzetes munkájuk lett az egyházközségi nővér munkája. A Dolgozó Leány Mozgalom keretében és más szociális munka keretében kb. 20. munkásleány kis-otthont szerveztek és vezettek. Több testvér egyházmegyei szociális szervező lett, s többen dolgoztak katolikus szervezetek országos központjaiban. A Margit testvér által megindított Szentlélek Szövetségben, lelkes papi és világi munkatársakkal, a lelkiséget igyekeztek terjeszteni, gyűlésekkel és a Lélek Szava újság útján, egy súlyosan anyagelvű világban.

Ugyanakkor jutott áldozatosan dolgozó testvér-munkaerő öregek otthonainak ellátására (Gyöngyösön, Szegváron, Fülén), óvodák és napközi otthonok ellátására, egészségügyi körzeti munkára, plebániák háztartására is.

Hogy az óriási munkatér szükségleteit jobban kielégíthesse, Margit testvér 1937-ben megszervezte a Katolikus Női Szociális Képzőt, ahol a fiatal testvérek mellett a világban maradó leányok egész sora nyert alapos kiképzést szociális munkára. A Szociális Képző megszervezésében és irányításában legfőbb munkatársa nővére, Dr. Slachta Irén lett, aki előzőleg a new yorki Fordham egyetemen nyerte diplomáját, s ugyanott tanított is több éven keresztül. Amerikai tapasztalataiból sok újítást hozott a budapesti Szociális Képző munkarendjébe.

Amikor Hitler 1944-ben elfoglalta Magyarországot, Slachta Margit az elsők között volt, akik teljes erővel az

igazságtalanul üldözöttek védelmére keltek. "Ha az Úr Jézus most köztünk élne, mellékük állna. Nekünk is így kell tennünk," — mondta. Előadásokkal, a sajtó és a rádió útján — amig csak lehetett, — és az un. "mozifront" vonalán, a Pápai Szózat dramatizált előadásával, küzdöttek az igazi krisztusi világnézetért Margit testvér, s az ő vezetésével a testvérek és nagyszerű munkatársaik. A zűrzavaros jelszavakra feleletül egy Világnézeti Credo-t szerkesztett. Összehasonlító táblázatban írta le az igazi krisztusi világnézet és az avval ellentétes újpogány, anyagelvű világnézet legfőbb pontjait. És mentette az üldözöttek életét: megnyította összes társulati házukat, gyermeknyaraltatásokat szervezett, egy-egy testvér vezetésével, akik nem árulták el, hogy gondozottjaik zsidó családok gyermekei. Sára testvér, a Katolikus Dolgozó Leány Mozgalom vezetője, szintén elrejtett két üldözöttet az általa vezetett otthonban. Sára testvér jóval előbb felajánlotta életet, hogy az Egyház üldöztetése esetén ő szeretne vértanú lenni; valóban áldozata lett ennek az üldözésnek: a rejtegetett két zsidó asszonnyal és az ottlakó Bernovits Vilma hitoktatónővel együtt őt is elhurcolták a náci házkutatók, s valószínűleg még aznap agyonlőtték őket.

Margit testvér életmentési akcióival együttjárt nagyonsok zsidó vallású személynek az a kérése, hogy szeretnének megkeresztelkedni. Egyeseknél a sok szenvedés a kegyelemjárás idejét hozta, mások talán így reméltek menekülést. A testvérek és sok munkatárs, papok és világiak, más rendből való szerzetesek, felajánlották szolgálataikat, hogy a keresztségre előkészítik őket. Margit testvér a nemzetiszocialista rémuralom kellős közepén így irányította a hitoktatókat: "Bizonyára sokaknak nagyon nehéz otthagyni apáik hitét. Mondjátok meg nekik, hogy a keresztény vallás az ószövetségi vallásra épült. Olyan ez most, mintha az atyai házra emeletet építenének: most felköltözhetnek a régire épült, világosabb új otthonba." Körülbelül 10,000 ember részesült így hitoktatásban. Akik pedig a Társaság anyaházában kaptak menedéket, azokat Margit testvér személyesen biztatta az óvóhelyen, mialatt bombák robbantak közelükben:

"Nincs okunk félni. Hiszen semmi sem történik a mennyei Atya tudta nélkül. S ha eltalál minket, akkor is azt mondhatjuk: te kedves bomba, melyet az én szerető mennyei Atyám küld nekem, hogy azon át jussak el őhozzá a mennyországba."

Amikor a hitleri súlyos idő és az utána következő háború lezajlott, Sik Sándor egy kötetet ajándékozott Margit testvérnek, ezzel a dedikációval: "Az 1944-es Magyarország Margitjának."

* * *

A második világháború után, 1945-ben, a parlamenti választásokkal Slachta Margit újból bekerült a Parlamentbe. Megkísérelte, talán tud valamit tenni elesett Nemzete talpraállítására. Magyarország Prímásának hangja volt a gerinces elvek hangja. A Parlamentben kevés ilyen gerinces szó hangzott el. Margit testvér sokszor egyedül maradt a Parlamentben, amikor sikraszállt emberi jogokért, elvekért, emberséges törvényekért. Mint pusztába kiáltó szó, mondta, amit, úgy hitte, mondania kell. Eredményt nem ért el, de megmaradt a történelem, hogy ezekben az időkben volt egy bátor hang, mely ki merte mondani azt, amit a tömegek éreztek és hittek, de kimondani nem mertek. Amikor köztársasággá tették az ezeréves magyar királyságot, Slachta Margit — a viharcsengő ellenére is — kimondta, hogy nem szabad elszakadnunk az ezeréves Szent Istváni hagyományok erkölcsi alapjaitól. Más alkalommal az országnak a Szentszékkel való diplomáciai kapcsolata helyreállítását sürgette, miután adatokkal bizonyította, mit tett a Szentszék és az Apostoli Nuncius az előző hitleri korszakban az igazságtalanul üldözöttekért. Egyetlen felszólalását követte siker: amikor sürgette egy olyan iskolai jutalomkönyv betiltását, mely egyenesen erkölcstelenségre tanította az ifjúságot. Más alkalommal megkérdőjelezte, miért tanítják a gyermekeket a majomtól való származás elméletére, s hozzátette: vajon az a célja a kormánynak, hogy az embereket is csak úgy kezelje, mint állatokat, vagy gépeket, talán azért, hogy emberanyaggal akarnak fizetni háborús adós-

ságokat. (Abban az időben ettől félt a nép.) A család védelme érdekében szólalt fel, amikor a házasságon kívül született gyermek jogairól szólt a törvényjavaslat, azt ajánlva, hogy viszont a törvénytelen gyermekek *szülői* legyenek felelősségre vonva, büntető pénzbírsággal.

Az iskolák államosítását tárgyaló gyűlésre Slachta Margit többezer tiltakozó levél másolatát hozta el. "Azt beszélik — mondta —, hogy Magyarországon vallásüldözés van. Kérjük az Egyesült Nemzetektől egy bizottság kiküldését, hogy azok állapítsák meg, igaz-e?" Ennek a felszólalásnak nyomában kitiltották félévre a magyar Parlamentből. Amikor pedig a Ház megszavazta az iskolák államosítását, az elnök a Himnusz éneklését rendelte el. Margit testvér nem volt hajlandó ünnepelni azt, hogy a vallási alapon működő iskolákat elvették. Ülve maradt. Ezért egy második félévre is kitiltották a Parlamentből, 1947-ben.

* * *

1949 nyarán átment a drótakadályon. Előzőleg hiába kért útlevelet, nem kapott. A külföldön dolgozó testvérek ügye hívta. Máris későn érkezett. 1953-ban az amerikai és a kanadai testvérek kitűnően szervezett csoportja önálló lett. A második világháború és a következő évek annyira lehetetlenné tették a közlekedést, s annyira magától érthetővé tették a fejlődés különböző irányát, hogy ezen már nem lehetett segíteni. Tizenöt évvel később, 1968-ban megindultak a tárgyalások, melynek eredménye lett a Szociális Testvérek Federációjának megalakulása, 1971-ben. 1968-71 között Friderika testvér, s a kaliforniai vezető testvérek, és a kanadai vezetők gyakran találkoztak Margit testvérrel, igaz, testvéri megértésben és szeretetben.

Amikor a Szociális Testvérek Társasága 1973 május 12-én aranyjubileumát ünnepelte, a kaliforniai és a kanadai testvérek szép küldöttsége vett azon részt.

Margit testvér idős kora miatt nem tudott elmenni a buffalói Székesegyházba. Head Edward püspök, a Társaság Ordináriusa maga ment el a szerény anyaházba, hogy áldását adja Margit testvérnek, az Alapítónak.

Slachta Margit elgondolásaival és gyakorlati munkájával, mintegy fél évszázaddal megelőzte korát. Az eszmék, melyeket Margit testvér hangoztatott, célkitűzései a lelki élet és a társadalmi munka terén kifejezésre jutottak a második vatikáni zsinat döntéseiben.

Az Egyházi Főhatóság általános rendelkezései szerint minden szerzetesi közösség úgynevezett megújúló káptalanokat tart.

Az 1975-ben tartott egyetemes káptalan tagjai hálát adhattak a Szentlélek Úristennek azért a karizmáért, melyet Slachta Margit testvéren keresztül adott a Szociális Testvérek Társaságának.

A megújuló káptalan újra fogalmazta az eredeti célkitűzést, most már angol nyelven, mivel a Társaság központja jelenleg Amerikában van.

Néhány idézet az 1975-ös káptalan határozataiból:

"A Szociális Testvérek Társasága apostoli életmódra egyesült intézmény, mely arra alakult, hogy az Úristen dicsőségét szolgálja, és hogy Övele együttműködjék a világ megváltásának művében, tanúságot téve az Ő megszentelő Szeretetéről."

"A Társaság célja, hogy a szolgálat különböző és sokféle módjain adjon hivatásos és képzett munkaerőket az Egyháznak és a társadalomnak, orvoslást keresve a kor legégetőbb problémáira. Bármi legyen is a szolgálattétel módja, a testvérek arra törekednek, hogy a krisztusi értékeket megőrizzék, és hogy az embereket közelebb vigyék ahhoz az eszményhez, amelyet az Úristen az emberről elgondolt."

A Szentlélek Úristen mélyebb megismerése és a Vele való imádságos kapcsolat elmélyítése, s az ezért folyó mozgalmi munka ma is elsőrendű és szent feladata a Társaság tagjainak.

A szociális bajok okainak kutatása és a megoldások keresése ma is fontos feladata a Társaságnak.

A krisztus világnézetért való munka, és a tízparancsolatnak a közéletben, a törvényhozásban való érvényesítése ma is szent feladata a testvéreknek.

A világi munkatársakkal való együttdolgozás ma is el-

engedhetetlen eszköze a közért való munkájuknak. Ennek egyik kerete az u.n. kültag intézmény.

Szent Benedek öröksége és a II. Vatikáni Zsinat szelleme nyomában ma is nagyfontosságú a testvérek életében és külső tevékenységében a Krisztus-központi lelkület és a liturgikus egyháziasság.

A JELENBEN a testvérek szerényen, de odaadással dolgoznak az Egyesült Államokban, a Középamerikai szigetvilágban, és néhány európai országban, ahogy lehet:

mint *egyházközségi nővérek,*

szociális munkások,

Sajátos munkaterületeken, mint *családvédelem, gyermekvédelem, magaskorúak védelme, spanyolnyelvű csoportok, menekültek, ifjúság szolgálata, szociális munka tanítása magasabb fokon. Végül, de nem utolsó sorban a magyarság szolgálata. Rómában is megindult a szolgálat előkészítése.*

* * *

Akit a Szentlélek Úristen ilyen hivatásra szólít, bővebb felvilágosítást nyerhet a következő címen:

Sisters of Social Service
440 Linwood Avenue
Buffalo, N. Y. 14209. U. S. A.

A belépés feltételei:
Igazi hivatás. Megfelelő egészség. Legalább 18 éves kor. Készség arra, hogy átadja magát egészen, egy életen át, a jó Isten szeretetének és a lelkek szolgálatának.

A próbaidő: egy év pre-postulans időszak: együttműködés a testvérekkel, szabadon, minden kötelezettség nélkül. Azután: legalább 6 hónap jelöltség, majd 2 év noviciátus. Azután fogadalomtétel, először egy-egy évre, s 7 év elteltével örökre.

Adja a *Szentlélek Úristen, a hivatások lelke, hogy ezek a sorok eltaláljanak azokhoz, akiket Ő hív és aki olvassa, és meghallja az Ő hívó szavát, legyen nagylelkű és igennel feleljen.*

Erre kéri imáiban Szűzanyánkat, a Szentlélek Jegyesét

Palágyi Natália
szociális testvér